

עומקא דפרשה

- גר בקטן שנולד
- תענית ביום הגירות
- הטפת דם בגר
- בי"ד בגירות דמ"ת
- מלחמתה של תורה
- תגובות לסוכות

- דין גירות בקטן
- מל ולא טבל
- קבלת גרים מעמלק
- יראי ה' אלו הגרים
- שער הצינן
- מילה בגר מהול

פר' לך לך - בעניני גירות
בס"ד ערש"ק ז' השון תשע"ב

מל ולא טבל - חיובו במצוות

בדין גירות קטן

הרב מאיר קעטבי

הרב אבנר צימנט

סדר הגירות הוא מילה טבילה וקבלת מצוות. ולאחר מצוות המילה יש להמ" תין מלהטבילו, מחמת דכואב ומסוכן הוא, על כן משהין טבילתו עד שיבריא. ותקופת החלמתו נקראת בפוסקים בשם "מל ולא טבל". אולם אע"פ שנפסקה הלכה כחכמים דמל ולא טבל כאילו לא מל, דנו רבותינו הפוסקים בגדרו, האם דינו כנכרי גמור כל עוד שלא הושלמה גירותו ע"י טבילה, ורק כשיטבול יכנס לדת יהודית. או דילמא מאחר שמל לשם יהדות מילתו לבד מפקיעה מדין עכו"ם לכמה דברים, שבכך נתרום מעט ממעמדו של בן נח, אבל לא חל עליו עדיין דין ישראל, ואע"פ שנכרי הוא, מ"מ ההתייחסות אליו ככריה בפני עצמו. ורק בטבילה הוי השלמת הגירות שיהא ישראל גמור.

ולצד השני דנו הפוסקים, האם מותר הוא בקיום המצוות, או דילמא מאחר שעדיין אינו ישראל אין לו לקיים המצוות. וטרם נבאר נקדים:

מצוות כנכרי

בשמירת התורה והמצוות, בנוסף לעשיית רצונו של הקב"ה, יש בהם רבוי זכויות רבות המועילות להוה ולעתידי, וכדתנן במכות פ"ג, רצה הקדוש ברוך הוא ליכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות וכו'. ומהטעם הנ"ל חששו חז"ל לגרום לנכרים לקיים מצוות. וכן איתא בב"ב י: "איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה ארבע מאה דינרי לקמיה דרבי אמי ולא קבלינהו, שדרינהו קמיה דרבא קבלינהו משום שלום מלכות, שמע רבי אמי איקפד, אמר לית ליה "ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה" [דהיינו- כשתכלה זכות שבידי הגויים ויבש לחלוחית מעשה צדקה שלהן אז ישרון], ורבא משום שלום מלכות וכו'. וכן נפסק בשו"ע י"ד סי' רנד ס"ב "שר עכו"ם ששלח ממון לישראל לצדקה, אין מחזירין אותו משום שלום מלכות, אלא נוטלין ממנו וינתן לעניי נכרים בסתר, כדי שלא ישמע השר".

אכן כל זה בנכרי אולם **במל ולא טבל** מצאנו נידון בפוסקים בכמה מן המצוות, הגר"מ אריק ז"ל (שו"ת אמרי יושר ח"ב סי' ק"ל) נקט לדינא כשיטת תוס' והרא"ש שגר שמל ולא טבל עדיף מגר תושב וז"ל, "וגם קודם שטבל יוכל לקיים כל המצוות וכו'". וכן בתורת רבנו שמואל סלנט (סי' ל"א אות ג' בסופו) כתב: "וכל המצוות שיכול לקיים יקיים וגם קודם טבילה". ומדבריהם נשמע דיש לו לקיים מצוות עוד לפני הטבילה. ועוד דנו הפוסקים במל ולא טבל בכמה מן המצוות:

א. מצוות ישיבת סוכה. הראב"ן (הו"ד בשו"ת מנחת אלעזר ח"ג סימן ח') פירש על הפיוט יום ב' דסוכות, המובא לפני קדושת שחרית על "ונכרי לא ירמוס במחיצותיה" פי' "אם נתגיייר ועדיין לא טבל לא ידרוך בחצר של הסוכה", עכ"ל. ומדברי מדייק המנחת אלעזר שידן נכרי לו גם אם נתגיייר במילה ולא טבל, ואיסור הוא לו לקיים מצוות סוכה.

ב. דבר שבקדושה וקידושין. בשו"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תעט), כתב להצטרף לכל דבר שבקדושה ולענין אי חיישין לקידושיו, הדבר ברור שאינו כשאר ישראל לשום דבר, דקימ"ל מל ולא טבל כאלו לא מל. אלא שיצא מכלל עכו"ם שמצוה להחיותו ואין מגעו ביין טמא ולכלל ישראל לא בא עד שיטבול ודברים ברורים הם. עכ"ל. וז"ה בשו"ת דברי יוסף (למהר"י שווארץ סו"ס כ"ד), דאין לצרפו למניין כנכרי וכו'. וכ"כ המקנה (קידושין סב: ד"ה מ"י) במל ולא טבל אפילו שכבר קיבל עליו המצוות ומל, כל זמן שלא טבל אינו יכול לקדש אשה משום, דקידושין אין תופסין בה ולא בר הוי. ואולם הגאון מטשעבין בספרו דובב מישרים (ח"א סימן ז' אות ג') כתב לחדש דגר שמל ולא טבל תפיס ביה קידושין.

ג. צירוף לזימון. בברכות (מז:): תנן "והנכרי אין מזמנין עליו, פשיטא, במאי עסקינן בגר שמל ולא טבל דאמר רבי זירא אמר רבי יוחנן לעולם אינו גר עד שימול ויטבול, וכמה דלא טבל נכרי הוא". וכן נפסק בשו"ע או"ח (סי' קצט ס"ד), "גר שמל ולא טבל אין מזמנין עליו שאינו גר עד שימול ויטבול". כראוי וכו'.

בדין קבלת מצוות בגירות אמרה הגמ' בבכורות דף ל: הגר שלא קיבל עליו ואפי' מצוה אחת ואפי' דבר אחד מדקדוקי סופרים אינו גר. היוצא מן הכלל הוא גר קטן דאיתא בכתובות דף יא. א"ר הונא גר קטן מטבילין אותו ע"ד בי"ד. מאי קמ"ל דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו תנינא זכין לאדם וכו' מהו דתימא עכו"ם בהפקי'א ניחא לוי וכו' קמ"ל דה"מ בגדול דטעם טעם איסורא אבל קטן זכות הוא לו וכו' א"ר יוסף הגדילו יכולין למחות. וכו'. ובתוס' שם ד"ה מטבילין אותו ע"ד בי"ד הקשו הא זכי מטעם שליחות ואין שליחות לקטן בדמוכח באיזהו נשך. ותירצו דזכין לו מדרבנן ויש כח לחכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה ועוד תירצו דהא דאין זכין לקטן הוא רק כדבר שיש בו קצת חוב אבל בזכות גמור יש זכי לקטן מדאורייתא. מדברי תוס' אלו הוכיח הט"ז ביו"ד סי' ש"ה דאין בי"ד יכולים לפדות קטן שאין לו אב משום דהוי מקצת חוב לו שאולי ירצה לקיים המצוה בעצמו כשיגדיל. והש"ך בנקה"ס שם דוחה דברי הט"ז דא"כ גם בגירות דקטן גופא נימא הכי דירצה לקיים בעצמו כשיגדיל, וגם דוחה מה שמחלקים התוס' בין זכות גמור למקצת חוב מהא דנשיא אחד למטה שהנשיאים זכו ליתומים קטנים אף במקצת חוב בפ"ב דקדושין.

ומסקנת החת"ס בחדושי' לסוגיא שם ובתשובותיו ביו"ד סי' רנ"ג דגירות קטן מהני מטעם זכי ככל זכי לאדם שלא בפניו רק מפני דאיכא חזקה שרובא דרובא אינם מוחים לכשיגדילו וללא חזקה זו לא זכין כדמוכח מהרמב"ן בסוגיא דחולין דף לט: ומובא במ"מ פ"ד מהל' זכי ה"ב, דהיכא שיש ספק אם ירצה הזוכה במתנה ל"א זכין אפי' אם לבסוף ירצה (וזה מלבד מה דל"א יש ברירה בדאו') וכמו בכל דין זכין לאדם שלא בפניו זה רק בצירוף שיכול למחות ואם צווח כששמע, המתנה בטלה ה"נ בגירות דקטן יכול למחות כשיגדל ואז הוי כפניו, ולכן הוי זכות. ובזה מתרץ גם קושית הש"ך דאולי ירצה להתגיייר בעצמו - ואם ירצה בכך יוכל למחות ולבטל הגירות דבי"ד ולחזור ולהתגיייר בעצמו. וא"כ הוי זכות גמור. ומ"מ מהני רק מטעם חזקה וכנ"ל ומשלא מיחה הוי גר גמור למפרע מקטנות ולכך מברכים על טבילתו, ויינו כשר, ומותר לישא אותה אם היא גירות ולא חיישינן שמא תמחה כשתגדל דסמיכין אחזקה שגדלו בקהילות ישראל וירצו לישאר ביהדות, ואי אתרע שמיחו הוי יינם נסך למפרע אלא דלא חיישינן להכי.

ושיטה שני' ישנה בתוס' סנהדרין דף סח: דאין זו זכי כמו כל זכיה ע"י אחרים אלא הקטן זוכה לעצמו בגופו, והבי"ד רק בודקים אם זה באמת זכות בשבילו דאל"כ אין להם להתמצע בענין. נמצא לפי שיטה זו דגירות קטן היא ככל גרות שהגר טובל בפניו בי"ד וזוכה לעצמו מפני שבאמת היא זכות לו ונשאר לבאר אמאי יוכל למחות לכשיגדיל.

והנה הרשב"א שם בסוגיא דכתובות אהא דא"ר יוסף הגדילו יכולים למחות הקשה וז"ל: וא"ת יאה א"א לצמצם דהא משתגדיל יכולה למחות וקודם שהגדילה אינה יכולה למחות. וי"ל במוחה מתוך קטנות לאחר גדלות, שלא גדלה שעה אחת בלא מחאה. ובתוס' מתרצים שעד שמודיעין אותה מתן שכון שכון וענשן אינה גירות גמורה והגדילה שעה א' בגירותה - אחר שהודיעו ענשן של מצוות קאמר ולפי דבריהם צריך להודיעו לאחר שיגדיל עכ"ל.

נמצא שיש שני דרכים לבאר ענין המחאה לכשיגדיל ובפשטות נ"ל דהם תלויים בשני הדרכים הנ"ל בבאור ענין הזכיה בגירות דקטן. דלדרך הראשון בתוס' בסנהדרין והוא דרך התוס' בכתובות דזה ככל זכי מדין שליחות, גם המחאה הוא ככל דין מחאה בהלכות זכי דבלא האפשרות למחות הוי חוב ולא זכות, ובגירות דקטן האפשרות למחות הוא ברגע שיגדיל דאח"כ הוי כשתק ולסוף צווח דהמתנה חלה, וכיון שא"א לצמצם צריך שימחה מקטנות עד שיגדיל כתיורף הא' של הרשב"א.

קבלת גרים מעמלק

הרב יעקב ישראל יונגרמן

א. במכילתא ס"פ בשלח איתא, רבי אליעזר אומר נשבע המקום בכסא הכבוד שלו שאם יבוא מכל האומות שיקבלוהו, ולעמלק ולביתו לא יקבלוהו, שנא' (ש"ב א) ויאמר דוד אל הנער המגיד לו אי מזה אתה ויאמר בן איש עמלקי אנכי, נזכר דוד באותה שעה מה שנאמר למשה רבינו אם יבוא מכל האומות שבעולם להתגייר שיקבלוהו, ומביתו שלא יקבלוהו, מיד ויאמר אליו דוד דמך על ראשך כי פיך ענה בך וכו'. עכ"ל המכילתא.

ובעמק ברכה ענין מחיית עמלק תמה, דלכאור משמע במכילתא דגם בדיעבד אם קבלו גרים מזרע עמלק אינם נעשים גרים, דהרי דוד הרג את גר העמלקי אפי' כשכבר נתגיייר, וא"כ מוכח דגם בדיעבד לא חל הגירות, וצ"ע מגיטין נ"ז: מבני בניו של המן למדו תורה בב"ב, והמן הרי הוא מזרע עמלק.

וביאר העמ"ב, דהך דינא דאין עמלקים גרים מעמלק זהו רק לכתחילה מפני מצות מחיית עמלק, אבל בדיעבד חלה הגירות, ומה שדוד הרג את בן העמלקי צ"ל, שלא האמין לו שנתגיייר אביו דמסתמא שום ב"ד לא קיבל אותו, והא דקבלו גרים מבני בניו של המן צ"ל, דלא ידעו תחילה שהם מזרעו ולאחר הגירות נתברר שהם מזרע עמלק.

אך תמה מהכתוב בישעיה (מד, ד) וצמחו בבין חציר כערבים על יבלי מים, ופרש"י וצמחו בבין חציר בתוך עמלק ע"י גרים שיתוספו עליכם, בן חציר הוא עמלק וכו'. משמע מזה דמקבלים גרים מעמלק לכתחילה.

ונראה ליישב, לפי החזו"א י"ד סי' קנ"ז סק"ה שג"כ תמה איך קיבלו בני בניו של המן לגירות, וביאר דדווקא בשעת מלחמה לא מקבלים גרים מעמלק. ולפ"ז יתכן, דהפסוק בישעיה מיייר לעת"ל וא"ז שעת מלחמה, וכיסוד זה מבואר ג"כ בנצי"ב על המכילתא. ובעצם הקו' איך בני בניו של המן למדו תורה בב"ב, לכאור י"ל דבאמת לא נתגייירו כלל אלא אחד מבני המן נשא ישראלית וממילא זרעו ישראל בלי גירות.

ב. יש להסתפק, לפי העמ"ב דגירות עמלק חלה בדיעבד, האם כשנתגיייר עמלק פקע ממנו יחס עמלק, או דלמא הם שנתגייירו סו"ס במציאות הוא זרע עמלק ויש מצוה למחותו. ולכאור יש להוכיח ממה שלא הרגו את בני בניו של המן, וחזינון שע"י הגירות כבר אינם זרע עמלק. וכן מוכח מביאור העמ"ב הנ"ל שדוד לא האמין לגר העמלקי שנתגיייר, חזינון דאיילו ידע שנתגיייר לא היה הרגל.

ונראה בזה, דמאחר דגר שנתגיייר כקטן שנוולד ומותר בקרוביו כמבואר בימות כב. א"כ חזינון דיחס הגר לאביו ולאמו בטל אחרי הגירות, וא"כ גר עמלקי אחרי הגירות כבר אינו זרע עמלק, וכן שאלתי למרן הגר"ח"ק אם פקע ממנו זרע עמלק, והשיב "לכאור פקע".

ולפי שיטת הראב"ן סי' נ"ח דדין גר שנתגיייר שייך רק באיש ולא באשה, א"כ באשה נשאר יחס עמלק גם אחרי גירות, ולא בטל ממנה דין מחיית עמלק, וזהו חידוש. ומקור הראב"ן יתכן, ממש"כ בעל הטורים פר' כי תצא דילפינן מהפסוק גר יתום דגר הרי הוא כיתום דקטן שנוולד, וא"כ הפסוק מייירי בגר ולא בגירות.

ג. והנה הרמב"ם סי' פ"ו ממלכים ה"ד כתב, וכן הוא אומר בעמלק תמחה את זכר עמלק ומנין שפינו מדבר אלא באלו שלא השלימו שנא' לא היתה עיר אשר השלימה וגו' יעו"ש. וכי הראב"ד, ז. ה' שבוש אלא שיכול לומר השלימו לקבל המצות. וכי הכס"מ והרד"ב, דבאמת זהו כוונת הרמב"ם ש' דבהשלימו אין דין מחיית עמלק והיינו שקיבלו ז' מצות. ולכאור מבואר מזה דעמלק שקיבל עליו אפי' ז' מצות ג"כ פקע ממנו דין מחיית עמלק.

וכן מש"נ דהטעם דפקע מגר עמלקי דין מחיית עמלק הוא מדין גר שנתגיייר כקטן שנוולד, ונתחדש לפי"ז דבגירות לא פקע דין מחיית עמלק, לכאור מבואר לא כן מהרמב"ם הנ"ל דגם בקבלת ז' מצות פקע מחיית עמלק, ובקבלת ז' מצות אין דין גר שנתגיייר כקטן שנוולד.

ונראה בזה, דמשנ"ת שייך למבואר בתורת הבית לרשב"א בית ה' שער ד' דגם בגירות של גר תושב יש דין גר שנתגיייר כקטן שנוולד דמי יעו"ש, ומבואר דגם גירות של גר תושב נחשב גירות של יהדות, וכן מבואר בביאור"ל סי' ד"ש בדעת המג"א דבשעה שמתגיייר גר תושב יכול להוסיף לקבל איזה מצות שיחפץ חוץ מז' מצות, יעו"ש.

אכן משנ"ת להוכיח מהרמב"ם דבגירות עמלק פוקע דין מחיית עמלק, ומשמע מסתימת הרמב"ם דאחרי הגירות אינו עמלק כלל, מצאתי בס' מגילת ספר (לאחד מגאוני ספרד משנת ת"ק) על הסמ"ג לאוין קט"ו שהביא מש"כ הרמב"ן בפר' וישלח "והנה אנחנו נצטוונו בבני עשו שלא נתעב אותם ולא נקח את ארצם, והם כל בניו הידועים לו היושבים בשעיר, כי הם נקראים אדום על שמו, אבל בן הפילגש אינו בכלל בני עשו ולא עמהם בארצם, ונצטוונו בו בהפך לתעב אותו ולמחות את שמו" עכ"ל, והוכיח מזה דמה שנצטוונו בעמלק לתעב אותו זהו מקביל למש"כ בבני עשו לא לתעב, דכמו אצל עשו פירושו דכשנתגייירו אסורים עד דור ג', ומכאן והילך אסור לתעב, כך אצל עמלק הצווי לתעב הוא שאסורים לבוא בקהל אחר שנתגייירו.

ומבואר דהרמב"ן חולק על הרמב"ם, דברמב"ם נתבאר דבגירות עמלק משמע ברמב"ם דפקע ממנו דין עמלק, אך להרמב"ן גם אחרי הגירות נשאר בו איסור לבוא בקהל, והיינו דגם אחרי הגירות נשאר זרע עמלק.

ויל"ע לדעת הרמב"ן, אם גר עמלק אסור רק לבוא בקהל אבל לא נשאר בו דין מחיית עמלק, או דמאחר דחזינון דנשאר זרע עמלק לגבי איסור לבוא בקהל יש בו ג"כ דין מחיית עמלק. ומלשון הרמב"ן "שנצטוונו לתעב ולמחות" משמע דכמו דלתעב היינו אחרי הגירות שאסור לבוא בקהל, כך ג"כ יש בו דין מחיית עמלק.

יראי ה' אלו הגרים

הרב יצחק לייסיצין

א. בסנהדרין לט: גדול שנאמר בעובדיהו יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב (וירא כב) ירא אלקים אתה ולא כתיב מאד, ובעובדיהו כתיב היה ירא את ה' מאד. וצ"ב דודאי עובדי לא היה גדול מאברהם, ועי' מהרש"א. ואולי י"ל דהנה עובדי גר אדומי היה (כבהמשך הגמ' שם), ומצינו שפרש"י בתהלים (כב כד, וקטו יא) יראי ה' אלו הגרים. ואילו באברהם נאמר גם אברהם אוהבי. ולשון "מאד" פירש החפ"ח (בהקדמה לספר מצוות הקצר שלו) שפירושו בלי גבול. וא"כ י"ל שאצל עובדי שהיה גר, היראה היא ששלטה וניהלה כל מעשיו, ולכך נאמר בו שהיה ירא את ה' מאד. משא"כ באברהם אבינו שעשה מעשיו מאהבה גם לולי היראה, לכך לא נאמר בו אצל היראה מאד.

ב. ביבמות מח: מפני מה גרים בזה"ז מעוניין ויסורין באין עליהן וכו' לפי שאין עושין מאהבה אלא מיראה. וצ"ב א"כ למה רק בזה"ז הגרים מעוניין וכו', והרי ברש"י בתהלים הנ"ל נראה שמעולם גרים עושים מיראה. ואולי י"ל דבתהלים הכוונה ליראת הרוממות, ו"מעוניין" פרש"י שעושין מיראת גיהנם והפורענות האמורה עליהם. ועו"ל עפמשי"א בקדושין ע: מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים וכו', פרש"י גרים אין מקרבין אותן מן השמים א"כ הן מקרבין עצמם תחילה להיות טובים. עכ"ל. ויל"פ דבעודם עושים מיראת העונש אין מקרבין אותן [כמו את ישראל שאמרו בהם לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה וכו'] אלא אז הם מעוניין ויסורין באין עליהם, עד שיקרבו עצמם תחילה להיות טובים מאהבה, ואז סרים מהם העינוי והיסורין. וגרים שמלפנים השיגו גם האהבה, וגרים שבזמן הברייתא יסורין באין עליהן כי עדיין עושים רק מיראה ולא הגיעו לאהבה.

ג. ביבמות קט: רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים, דא"ר חלבו קשיב גרים לישראל כספחת. ובתוס' קדושין ע: הביאו י"מ לפי שכל ישראל ערביין זה בזה. והקשה אבי מורי שליט"א א"כ כך גם כל הנעשה בר מצוה נימא דקשה לישראל משום שערבין עליו. וי"ל דזה המשך למש"כ תוס' דגרים אינם בקיאים במצוות. ועו"ל דגר סורו רע (ב"מ נט:), ופי' בשפת"ח (משפטים כג ט) כיון שסר מן הדרך שוב אינו חוזר ע"י פיתוי דברים. ואפשר שזהו מפני שהם מעוניין. והנה תוס' ביבמות פירשו תבוא רעה למקבלי גרים מיד, והלל שגיר מיד (שבת לא). יודע היה שסופו להיות גר גמור. ואולי לכך לימד לא' מהם מאי דסני עלך לחברך לא תעבד, פי' מהרש"א דהיינו דכתיב ואהבת לרעך כמוך, וברש"י פי' ריעך ורע אביך זה הקב"ה, שלימדו לקיים כל המצוות מתוך אהבת ד' חברו רע, ויל"פ כי קיימו המצוות מאהבה, לא יהיה מעונה ולא יהא סורו רע, ובכה"ג אינו קשה לישראל.

ד. בב"ר (נג ט) הניקה בניים שרה, שהיו מטרוניות באות ומניקות בניהם ממנה. "כל מי שבא לשם שמים [פי' רד"ל שרצו שיזכו לינק מחלב הצדקת שיוולד החלב בטבעם לבב טוב] נעשה ירא שמים. ר' אחא אמר אף מי שלא בא לש"ש [שלא היו מאמינים בנס (רד"ל)] ניתן לו ממשלה בעוה"ז. ובפיסקתא רבתי (מד ד) איתא אלו שבאו באמת נתגייירו, ואלו שבאו לבדוק נתגדלו בעוה"ז. מבואר דמש"א בב"ר "נעשה יר"ש" פירושו נתגייירו, וכברש"י תהלים יראי ה' אלו הגרים. ונל"פ שגם מי שלא בא לש"ש שלא נעשה יר"ש בגלוי להתגיייר, מ"מ הי' יר"ש בסתר, שבשכר זה קיבל ממשלה, וכמש"כ בשע"ת (ש"ג קסד) ראוי להיות מושל באדם, צדיק שהוא מושל ביראת אלקים, כי אחר שהוא ירא את הש"י ראוי לעמו שיראו ממנו. ועי' ברכות ו: כל אדם שיש בו יר"ש דבריו נשמעין, ובסוכה מט: כל אדם שיש עליו חן בידוע שהוא יר"ש. ומסיים הפס"ר "וכל גרים המתגייירים בעולם וכל יראי שמים [חסידי אוה"ע] שיש בעולם, מן אותם שינקו מן חלב של שרה". נראה דה"ק שאותם שלא באו לש"ש, שהחלב לא הביאם להתגיייר בעצמם, מ"מ הוא זה שגרם לצאצאיהם להתגיייר, שכל הגרים שבכל הדורות, נתעוררו ליר"ש להתגיייר מכח שקיבלו מאותם היונקים משרה, שמצאצאיהם המה.

מל ולא טבל - חיובו במצוות

המשך מעמ' א:

ד. אכילת מאכלי איסור. בספר חסידים (סי' תרצ) כתב "גר שבא להתגיייר וכבר קבל עליו כל המצוות מ"ע לעשות, וכל מצות ל"ת שלא לעשות, ומבקש שימולו אותו, והיה אחד מאכילו נבילות וטרפות כי אמר כל זמן שלא נמול ולא טבל הרי הוא כמו נכרי, א"ל תבירו זה לענין ישראל שאם נגע ביינו אסור לשתות, אבל כבר קבל כל המצוות עליו איך יתכן להאכילו נבילות וטרפות". ודו"ק מינה ואוקי באתרן בקו', דהיכא שמל ולא טבל אין להאכילו נבילות וטרפות. וכן הוא בשו"ת דברי יוסף (שם) לאסור להאכילו דבר איסור. וכן לשיטת הגרש"ס שנעשה ישראל למפרע אף שאין איסור תורה אבל טמטום הלב יש כאן.

ולמעשה מדין הרגל חינוך יקיים כל המצוות וכן נוהגים.

את הנפש אשר עשו בחרן

כ' רש"י בפס' ואת הנפש אשר עשו בחרן - שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים. והק' בקובץ שיעורים ב"ב (אות נד) שהרי היה קודם שבא אברהם בברית ועדיין לא היה ישראל. ותי' שגיירן לקיים מצוות בני נח, וגם זה נקרא גירות [כמו גר תושב].

ויש להביא ראיה מהראב"ד, דאי' בספרי פ' ואתחנן ואהבת את ה' אלקיך - אהבה על כל הבריות כאברהם אביך, כענין שנא' ואת הנפש אשר עשו בחרן וכו' מלמד שהיה אברהם אבינו מגייר ומכניסן תחת כנפי השכינה. וכי' הראב"ד (בפי' על הספרי) - ללמד גדולתו וייחוד שמו. ומבואר בדבריו שהגיון היה כלפי האמונה, ולא לימוד התורה כולה. ועי' רד"ק שביאר באונקלוס [דשעבידו לאורייתא] - על אותם האנשים שהחזירם לאמונה טובה... שיאמינו בה' ויעבדו אותו לבדו ולא האלילים. וי' לדקדק דמ"ש הראב"ד "ייחוד שמו" וכן הרד"ק "לבדו" דהוא לאפוקי מב"ש שלא הוזהרו על השיתוף.

אכן מקור דברי רש"י הם במדרש ב"ר (לט"ז) ושם אי' ואת הנפש אשר עשו בחרן - אלו הגרים שגיירו, וא"כ שגיירו למה אמר עשו, אלא ללמד שכל מי שהוא מקרב את הנכרי ומגייירו כאילו בראו. ומל' המדרש "מקרב את הנכרי ומגייירו" משמע דאיירי בגיור גמור לתורה.

וכן יש לדק' מהגמבע"ז (ט). דאלפיים שנות תורה התחילו מואת הנפש אשר עשו בחרן. ופי' שם רש"י דמתרגמינן "דשעבידו לאורייתא". (ועי' חזקוני כאן). ועי' דהגיון לא הוי רק לז' מצוות ב"ב. וכ"מ בסנהדרין צט: דילפי' מהכא שהמלמד את בן חברו תורה כאילו עשא.

והנה רש"י בפר' נח כ' שלמד נח תורה, והקשו המפר' דהרי אסור לב"נ ללמוד תורה. ותירץ הלבוש האורה דכיון שנח היה מהול הוי כגר שנימול ומותר בת"ת. ומבואר דשייך גירות של תורה אף בזמן נח. ועי' ח"י הגרי"ז סוטה (י). שהוכיח דהיינו דין גירות קודם מתן תורה ממה שאמרה תמר ליהודה גיורת אני. (וכע"ז בסט' בפר' בא מדכתיב וכי יגור אתך גר שנאמר בפסח מצרים).

מצות קבלת גרים

עי' בימות מו: על הברייתא ומודיעין אותו מקצת מצוות וכו', קיבל מלין אותו מיד. ואמרי' בגמ' מ"ט שהויי מצוה לא משהינן. ומשמע דהיא מצוה על בי"ד לקבלו. וכ"מ ברש"י פסחים פד רע"א בילפו' שמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט. שפי' שלא בזמנה, כגון גר שנתגייר וקטן שנאנס אביו, עיי"ש. ומבואר דגר שנתגייר היא מצוה, דמשו"כ צריך לאפוקי שלא תדחה יו"ט. ועי' דבר אברהם (ח"ב כהב). [וביבמות קט: דאי' רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים, עי' בתוס' שם דהיינו היכא שמשאיין אותן להתגייר או שמקבלין אותן מיד].

ומהגמ' ביבמות מו: תמה הרשב"ץ בזוהר הרקיע (במצוה מ - לאהוב את הגרים), וכי' ואני תמה למה לא הכניסו בכלל המצוות קבלת גרים שהיא מיוחדת בבי"ד לקבלם ולא לדחותם, וכמ"ש ביבמות מלין אותן מיד דשהויי מצוה לא משהינן. [ונשאר בתימה על איזו מצוה נסמוך אותה, עיי"ש].

והרי"ף בביאורו לרס"ג (עשה יט, ח"א עמ' 294) דקדק מאזהרות הר"י אלברגלוני דס"ל שהמצוה לקבל גרים נכללת במצוות עשה של ואהבתם את הגר.

עוד כ' שם ד"ל בפשיטות שהיא נסמכת על מצות אהבת ה', עפ"י הספרי בפר' ואתחנן (לב) ואהבת את ה' אלקיך, אהבה על הבריות כאברהם אביך, שנאמר את הנפש אשר עשו בחרן וכו', מלמד שהיה אברהם אבינו מגיירן ומכניסם תחת כנפי השכינה. והרמב"ם ב"מ בסה"מ במצוות אהבת ה' (מ"ע ג) הביא את הספרי, וביאר שכמו אברהם מפני שהיה אוהב... קרא בנ"א להאמין בשם מרוב אהבתו, כך אתה אוהב אותו עד שתקרא אליו בני האדם. אכן לפי"ד, לכאזי המצוה אינה קבלת גרים אלא קריאה לגרים, [שהרי זוהי מצות אהבת ה' לפי הרמב"ם וכל' שם "שזאת המצוה ג"כ כוללת שנהיה קוראים לבנ"א כולם לעבודתו יתעלה, עיי"ש] וצ"ע.

ועי' דבר אברהם (ח"ב סי' כה, א) שנקט בפשיטות דאין מצוה למול את הגרים, ומה שמברכים הוא כמו בשחיטה שאינה מצוה חיובית אלא מברכים על ההכשר (ועיי"ש באות ד דהיא ברכת השבח).

וכדבריו יש להוכיח מקידושין סב: דמי יימר דמזדקקו לגר הני ג' שהוא צריך לגיירו, ומשמע דאין מצוה לקבלו. אך בבית האוצר (ח"ב כא:) כ' על זה דבאמת אין מצוות קבלת גרים, אבל אחרי שבא סנחריב ובלבל את האומות אין חיוב לקבל כיון דספק אם הוא מזרע עמלק [ובאומות לא אזלינן אחר הרוב, אבל אחרי שמקבלין אותו נעשה ישראל ואזלינן אחר הרוב, עיי"ש] ופי' דגם מ"ש שהויי מצוה, היינו מצוה של רשות, אבל אין חיוב, משום החשש הנ"ל. ועי' איה"ש בקידושין שם.

מילה וטבילה

הדבר אברהם כ' דבמילת גר איכא קצת מצוה של מילה, דאע"ג שאינו גר עד שיטבול, ועדיין אינו מחוייב במילה, מ"מ איכא קיום מצוות מילה קצת שהרי אחר שנתגייר א"צ להטיף דם ברית [כגוי מהול שמתגייר] משום דהמילה נעשית לשם הכנסה לברית. וכ"מ ברמב"ן (שם) שביאר נוסח ברכת מילת הגרים שהיא על המילה והברית יחד, "לפי שדם מילה בריתן של ישראל ועל הברית אנו מברכין". ז"א דמהות מילת הגרים היא הכנסה לברית.

אך בחי' הגר"מ זמבא (סי' כב) נקט דמילת הגר היא רק מתייר כדי להכשירו שיוכל לבא בקהל, ואינה מדין מצוות מילה דישאל.

דעת הרבה ראשונים דטבילה דוקא אחר המילה, והטעם כ' הריטב"א דלפני כן הרי הוא כטובל ושרץ בידו, דטומאת ערלות היא טומאה גמורה. והמאירי (מו.) כ' שהטבילה לפני המילה אינה כלום דעדיין הוא גוי. ולפי דבריהם אף בדיעבד מעכב.

אך שי' הרמב"ן דבדיעבד אם טבל קודם שמל עלתה לו טבילה. ומה דלכתחילה מלין קודם, כ' הרמב"ן דחיישינן שמא מצער המילה יפרוש, ולכן משהין טבילתו דאם יפרוש אחר המילה אין בכך כלום.

קבלת עול מצוות

כ' הרמב"ם פ"ג מהל' איסורי ביאה ה"ד וכן לדורות, כשירצה הגוי להיכנס לברית, ולהסתופף תחת כנפי השכינה, ויקבל עליו עול תורה, צריך מילה וטבילה וכו'. וביבמות מו: נתפא מטבילין אותו מיד ושני ת"ח עומדין על גביו ומודיעין אותו מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות.

וחקרו האחרונים אם הקבלה היא חלק ממעשה הגירות, או שהיא תנאי קודם לה. ועי' תוס' יבמות מה: (ד"ה מי) וקידושין סב: דמה דבעינן בי"ד [דהוא דין בגירות דילפי' דגר צריך ג' דמשפט כתיב ביה], הוא דוקא בקבלת מצוות ולא בטבילה.

אך בלשון הרמב"ם (הנ"ל) "כשירצה... ויקבל עליו עול תורה, צריך מילה, וטבילה", משמע דאינו חלק מהגירות, אלא תנאי קודם לגירות. וכן משמע מהא דמקודם כ' הרמב"ם בג' דברים נכנסו ישראל לברית, מילה טבילה וקרבו, ולא הזכיר קבלת מצוות.

ועי' שבת לא. במעשה בנכרי שבא להתגייר ולקבל ע"ע רק שתורה שבכתב, ואי' שם בא לפני הלל גייריה, וכי' רש"י ד"ל לחוץ מדבר אחד (בכורות ל:) כיון שסמך על חכמתו שסופו שירגילנו לקבל עליו. הרישהגירות חלה גם אם עדיין לא קיבל.

וכ"מ בתוס' סנהדרין סח: (סד"ה קטן) דקבלת מצוות מועילה למפרע, ועי' ברכת שמואל קידושין (טו, ב) שביאר בדבריהם משום שקבלת מצוות אינה מקנייני הגירות אלא תנאי ועיכוב, דבלא קבלת מצוות ל"מ, ולכן מועיל למפרע.

כ' הריטב"א דאם לא הודיעוהו אינו מעכב, וראייתו משבת סח: בגר שנתגייר בין הגויים ולא ידע לעולם מצוות שבת. אמנם כ' החמדת שלמה (יו"ד כט, כב) דכ"ז לגבי הודעת מצוות אבל קבלת מצוות ודאי מעכבת, דזהו עיקר הגירות שנכנס לדת יהדות.

השואל משיב (מהדור"א ח"ב קכו ד"ה והנה עוד) חידש דגוי סומא אינו יכול להתגייר, דכיון דסומא פטור מכל המצוות (לשי' דאף מל"ת), הרי לא חל עליו תורת גרות במי שאינו בכלל דת יהדות. אך בשו"ת לב אריה (לר"ל גרוסנס) האריך לגבי גירות בחרש (שוטה), וכי' דאף דלא שייך בקיום מצוות, מ"מ הגירות מעלה עליו קדושת ישראל, וממילא זכות היא לו להכנס תחת כנפי השכינה.

גר שנתגייר כקטן שנולד

ביבמות מח: פלוג' דתנאי אם הגר נענש על מה שעבר על ז' מצוות ב"נ, או שאינו נענש משום דהוא כקטן שנולד. וצ"ע שם רעק"א לתוס' בסנהדרין עא: (ד"ה אין) דהוא רק לגבי דיני שמים ולא לדיני אדם. ועי' גליוני הש"ס פסחים ז: דרך לגבי ז' מצוות ב"נ איכא להאי דינא.

עי' בשתו' הרדב"ז (ח"ב תרצו) דמה שנשא יעקב ב' אחיות, כיון שגיירן מותר מן התורה. וכי' המהרש"א ביומא (כח: ח"א ד"ה מצותי), דכיון שנתגיירו אין להן קורבה כלל דגר שנתגייר כקטן שנולד. והגור"א (ויגש מו,ז) כ' כן לגבי כל האבות דהו"ל דין גרים [דקודם מ"ת היו צריכים לקבל עליהם את התורה כדן גרים], ולכן לענין דיני התורה אין בהם אחוה לגבי עריות, עיי"ש. אך הרא"ם (קדושים כ"ז) הק' מפסחים קיט: שיעקב אמר איני מברך שנשאתי ב' אחיות. [ובנחלת יעקב יישוב דהוא מפני שאסור מדרבנן, וע"ע בגור"א שם]. ועי' כלי חמדה (תולדות כה, דבזמן האבות לא היה דין זה. והראב"ן [ש"ת סו"ס נח] הק' אמאי גירות אסורה לכהן ולא אמרינן דכקטן שנולד, ותי' שגירות לא אמרינן שהיא כקטן שנולד, עיי"ש.

וע"ע בגור"א (שם) דאין להק' שכל יוצאי מצרים שקיבלו את התורה יהיו מותרים בקרוביהם, דדין כקטן שנולד הוא רק כשמתגייר מעצמו שנעשה ככריה חדשה, אבל ישראל שהיו מוכרחים וכפה עליהם הר כנגיית אי"ז כקטן שנולד.

מילת גירות בגר מהול

הרב חיים יצחק ויזל

הנה קי"ל שגר שנתגייר כשהוא מהול צריך הטפת דם ברית, ודבר פלא נמצא ברמב"ם [הו"ד בב"י ריש סי' רס"ח וכו' בדפוס] שגר שנתגייר כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית שמונה ימים משנתגייר, והב"י הק' ע"ד דהיכן מצינו בגר שיצטרך למול ביום שמיני והשאיר בתימה, [ועי' בכ"כ אחרונים ששקדו לקיים גירסא זו].

ולכא"ו דברי הרמב"ם מושתתין על כמה וכמה יסודות בענין מילת גירות ומילת ישראל, הא' שכיון שגר שנתגייר קצטן שנוולד דמי מונין ימי שנותיו מיום גרותו, ולכך יום השמיני לגרותו הוא כיום השמיני ללידתו, ועי' בע"ז ה: דלא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין, וילפינן ליה ממה שמרע"ה רמזה להן לישראל לאחר ארבעים שנה שנא' ואולך אתכם במדבר ארבעים שנה, וכתוב ולא נתן ה' לכם לב לדעת וגו'.

ובתו"ט באבות פ"ה מכ"א הק' דמאי ראיא מאנשי דור המדבר הרי חלקם היו יותר מארבעים שנה, ותנ"י כיון שהיה ארבעים שנה ממתן תורה, וישראל בשעת מ"ת היו גרים וגר שנתגייר קצטן שנוולד דמי, ומב"ו בדברי התו"ט שגר שנתגייר מונין ימיו מיום שנתגייר, וע"ע בשו"ת לחמי תודה סי' ה' דכ' שגר שנתגייר בשנת העשרים לחייו מהדרין לקום בפניו בשנת התשעים לחייו.

הב' שדין הטפת דם ברית בגר שנתגייר אינו מדין מילת גירות אלא מדין מילת ישראל, דמדין מילת גירות אי"צ לקיים וכידבואר להלן, דאילו צריך לקיים היאך נעשה גר כשמיטפין רק אחר שמונה ימים, וע"כ דכל מילתו מדין ישראל ולכך מטיפין ממנו ביום השמיני לגרותו, הג' שגר מצווה במצות ברית כישראל.

הד' שגר מהול אי"צ מילה לשם גירות, והטעם דכיון שהוא מהול סגי בטבילה כאשר, וזהו גם דעת הראשונים שגר מהול אי"צ הט"ב, הה' שגר שנתגייר כשהוא ערל אי"צ הטפת דם ברית ביום השמיני לגירותו רק משום שמי שנימול קודם יום ח' אי"צ הטפת דם ברית כמש"כ הרמ"א ריש סי' רס"ב, וביאור דברי הרמ"א הוא שהמצוה הוא להיות מהול, וכשהגיע יום השמיני והוא מהול מקיים מצות ברית ביום השמיני במה שהוא מהול וכדביאר הבית הלוי ח"ב סי' מ"ז דין זה. ולכך הגם שגר צריך גם לקיים מצות ברית כישראל, מ"מ כשהוא נימול לשם גירות אי"צ גם הט"ב כיון שמקיים המצות ברית כישראל במה שהוא נכנס ביום השמיני לגירותו כשהוא מהול.

הו' דדין הטפת דם ברית בקטן שנוולד כשהוא מהול אינו מחמת חשש ערלה כבושה, אלא דין נוסף של הטפת דם ברית במילה, דאילו הוא רק מחמת חשש ערלה כבושה אי"צ מה טעם גר שנתגייר כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית מדין ישראל, הרי כיון שכבר מל אין בו חשש ערלה כבושה, ולהרמב"ם דין ההטפה בגר מהול הוא קצטן ישראל מהול, וכבר כ"כ המשכנ"י ביו"ד סי' ס"ג לבאר בזה דעת הרמב"ם שקטן שנוולד מהול אוכל בתרומה, ואילו היה מחמת חשש ערלה כבושה היה אסור באכילת תרומה, אלא וודאי הוא מצוה נוספת שצריך להטיף, ודין זה אינו מעכב לאכול בתרומה.

והנה בשילהי פ"א דמילה מכו' שבמילת הגרים המברך אומר אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהן דם ברית ובמילת ישראל אינו מזכיר הטפת דם ברית, ולמשנ"ת י"ל שבגר יש ב' דינים במילה הא' מילת גירות וזהו חיתוך הערלה וע"ז אומרים למול את הגרים, והב' מילת ישראל שזה ההטפת דם ברית וע"ז מברכים ולהטיף מהן דם ברית, אבל במילת ישראל אין אומרים להטיף מהן דם ברית, כיון דנכלל במה שאומרים על המילה דבישראל חיתוך הערלה וההטפת דם ברית הוא מאותו דין.

שוב הראוני דברי הרש"ש ביבמות עב. דהנה תניא התם גר שנתגייר כשהוא מהול וקטן שעבר זמנו אינו נימולין אלא ביום, ראב"ש אומר בזמנו אין נימולין אלא ביום שלא בזמנו נימולין ביום ובלילה. וברש"ש שם ערקל במאי דתני גר שנתגייר כשהוא מהול ולא כשהוא ערל, כיון שבגר דקל לכו"ע נימול ביום, כיון דדין מילתו הוא מדין מילת גרות, וכיון דאין מטבילין גר בלילה ה"ה שאין מלין בלילה, ואינו ענין לפלו' רבנן וראב"ש. אבל גר שנתגייר כשהוא מהול מתגייר בטבילה לחודא, וכל מה דצריך הטפת דם ברית הוא מדין מצות ברית כישראל, וכיון דהוי שלא בזמנה לראב"ש נימול אפי' בלילה ולרבנן נימול רק ביום, והדברים מאירים כספירים.

אלא דמ"מ לפמשנ"ת בדעת הרמב"ם, גם בגר שנתגייר כשהוא מהול דין הוא דיהא נימול דווקא ביום אפי' לראב"ש, כיון דצריך להטיף ממנו דם ברית ביום השמיני לגרותו והוי מילה בזמנה. אכן לא יקשה ע"ד הרמב"ם מה טעם גר שנתגייר כשהוא מהול דין ההטפת דם ברית שלו תלוי בפלו' רבנן וראב"ש, כיון ד"ל דהך ברייתא ס"ל כמ"ד דאם אין אם הנימול טמאה לידה נימול ליום אחד, עי' שבת דקל"ה, וא"כ כיון שגר אין אמו טמאה לידה אזי אפי' אם נתגייר כשהוא מהול צריך הט"ב ביום גרותו, וא"כ הוי שלא בזמנו ולכך תלוי בפלו' רבנן וראב"ש, אבל הרמב"ם לשיטתיה דפסק דאם אין אמו טמאה לידה נימול ליום השמיני א"כ הוי הט"ב בזמנה, ואה"נ להמב"ם אפי' לראב"ש אינו נימול בלילה.

מקור הדין דגר שנתגייר קצטן שנוולד

הרב יוסף חיים הלוי בירנבוי

א. החת"ס בע"ז ס"ד, כ' שנתקשה כל ימיו היכן מקורו בתורה וכ' דאפש"ל שכיון שלפני הגירות כשהיה גוי אינו קרוי אדם כר"ש יבמות ס"א. ועכשיו נקרא אדם לכן הוי קצטן שנוולד וכ' דזה דוחק דא"כ ר"מ שחולק על ר"ש וכי יחלוק על הדין של קצטן שנוולד דמי.

ב. בבעל הטורים פרשת כי תצא עה"פ לא תטה משפט גר יתום כ' דלמה התורה לא כתבה גר ויתום אלא ש"מ דגר שנתגייר קצטן שנוולד דמי [ולכן זה גר יתום] [ועי' במו"ז סוף פסחים עמ' קס"ט].

ג. בראב"ו יבמות כ"ב כתב שלומדים את זה מוהנפש אשר "עשו" בחרן. [ויל"ע בראב"ו סי' נ"ח שכ' דבגירות לא אמרינן קצטן שנוולד. ועי' בכלי חמדה פרשת תולדות].

ד. במשך חכמה בפרשת ואתחנן מביא שהחת"ס תמה כל ימיו מה המקור לזה, וכ' לתרץ סמזה שכתוב אחרי מתן תורה ושוב לכם לאהליכם אע"פ שלפני מתן תורה היה מותר להתחנן עם עריות אלא ש"מ דגר שנתגייר קצטן שנוולד דמי [זהו דלא כהגור אריה שהביא הש"ש בהקדמה דכיון שהגירות של כלל ישראל היה בעל כרחם לא אמרינן קצטן שנוולד ולכן אדרבה להיפך נאסרו בקרובים ולכן העם בכה למשפחותיו, ולמשך חכמה י"ל שבכו על שמכאן ולהבא יאסרו בקרובים, וראיתי בשו"ת ציץ אליעזר ח"כ סי' מ"ד שהביא מחלוקת מדרשים בזה, ע"ש].

ה. בקרית ספר פי"ד מאיסו"ב ה"י"ב מתבאר עוד מקור מהא דכתבה התורה לגבי גזל הגר ואם אין לאיש גואל וכו', והרי עכ"ס ג"כ יש להם ירושה וכי יש לך אדם שאין לו גואלין, אלא מוכח דגר שנתגייר קצטן שנוולד דמי ומקור זה והקודם מהמשך חכמה הביאם מרן הגר"ש שליט"א בהערות לבכורות מ"ה ועל מקור זה דהק"ס כ' שם דא"ז מוכח דאפש"ל שמירי בעבד שנשתחרר. ושוב ראיתי שהחת"ס עצמו הביא מקור זה ודחאה כאמור דאפשר דאירי בשתוקי ואספי ישראל או בעבד משוחרר. וע"ע בדברי יעקב ריש יבמות.

ו. מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בביאורו למסכת גרים סוף פ"ב הביא ריטב"א ביבמות מ"ח. על הגמ' שם שר' יוסי אומר גר שנתגייר קצטן שנוולד דמי ובסוף כתוב שם בגמ' מאי קראה ופ' הריטב"א דזה קאי על לעיל מה המקור לגר שנתגייר קצטן שנוולד ועל זה אמר ר' אבהו ואיתימא ר' חנינא מאי קראה ישלם ה' פעלך וכו' אשר באת לחסות [רות ב', י"ב] ומכאן הריטב"א ודרש אשר באת שהיום באת לעולם דקצטן שנוולד דמי. [ובי' הריטב"א שם א"ז כפירוש רש"י בגמ' שם].

ז. בספר הגימטריאות לר' יהודה החסיד כתב שהמקור ממה שכתוב במלכים א' פרק י"ח פסוק י"ב שעובדיהו אמרו ועבדך ירא את ה' מנערי והלא גר היה [עי' סנהדרין ט:]. אלא מכאן שכקטן שנוולד דמי.

ח. בלבוש יו"ד סי' רסט משמע דהוא מסברא דכ' הלבוש אמרו חז"ל הדעת נותן שגר המתגייר ומקבל עליו עול תורה והמצוה ועול מלכות שמים, ודאי נתערה עליו רוח ממרום רוח חדש רוח קדישא נשמתא חדתא ונעשה איש אחר וכאילו נוצר ונולד בו ביום דמי וכי דאיש אחר הוא וכל קרוביו אינם עוד קרוביו.

תענית ביום הגירות

הרב משה פרץ

כתב בשו"ת תשובות והנהגות השלם ח"ב (סימן תקו) שהמנהג שהגר מתענה ביום שמתגייר, ונראה שהטעם הוא כחתן שמתענה על עונותיו, ולכן ביום הגיור לאחר שנתגייר יש לו להפסיק תעניתו ולאכול בשר ולשתות יין. ע"ש.

ונראה לומר טעם נוסף למנהג זה עפ"מ"ש האחרונים [וה"ד בילקוט יוסף ח"ג סימן קפו אות ז. וע"ע בס' ברכת ה' ח"ב פ"ד הערה עו] בענין קטן שאכל ובירך בהמ"ז, ולפני שנתעכל המזון מלאו לו יג שנים ויום א', האם צריך לחזור ולברך לאחר מכן, דבתר שובע מעיו אזלינן והאיכא, ומה שבירך קודם לכן הוי מדרבנן. ותו י"א שמצות חינוך על האב ולא על הבן. וא"כ לפי"ז כיו"ב יש להסתפק בגר שאכל ושבוע ולא בירך [ואפי' בירך] ונתגייר, האם אזלינן בתר הנאת מעיו דהשתא ובעי לברוכי, או דילמא מכיון שבשעת האכילה לא היה מחוייב בדבר לא בעי לברוכי [ושו"ד שכ"כ בחזו"א ובס' ברכת ה' ח"ב להשוות הדין], וכדי לצאת מספק זה נהגו להתענות. וגם לטעם זה יצדק דינו של התשובות והנהגות (שם) דלאחר הגירות יכול לאכול בשופי.

א. בגמי' שבת (קל"ה א') מבואר, דכל היסוד להטפת דם בתינוק שנולד מהול, הוא משום דשמא או ודאי ערלה כבושה היא, אבל אם נולד בלא עור ערלה אין צריך הטפת דם ברית, כך מדייק החזו"א (יו"ד קנ"ד סק"ג).

והנה פשוט הגמי' שישוד הדין להטפת דם הוא ערלה כבושה, היה ניתן לפרש דסברא בעלמא איהו וזה מדין המילה הרגילה, ולפי הנחה זו היה מתפרש בפשיטות מה שאם נולד בלא ערלה א"צ הטפת דם, דהרי לא שייך בזה ערלה כבושה.

אבל החזו"א (שם תחילת סק"ג) מביא דערלה כבושה אין זה סברא בעלמא, וזה לשונו: באו"ז ה' מילה הביא תשובת רשב"א דאף אם ערלה כבושה היא אפשר דאין לחייב מסברא דכיון דעור הערלה נכבשה ונדבקה לעור העטרה לאו שמה ערלה, אלא בירושלמי מרבה ליה מהמול ימול. ולפ"ז מה שנולד בלא ערלה א"צ הטפת דם א"י סברא פשוטה, אלא שנולד בלא ערלה לא מרבינן מקרא. (וזה סברת חז"ל מה כן לרבות ומה לא).

ב. ועיקר ענין הטפת דם מביא שם החזו"א מהאו"ז הנ"ל שמספקא ליה אם צריך לקלוף העור הנכבש, או סגי בשריטה כל דהו. והנה עצם טעם הגמי' דערלה כבושה, משמע דצריך להסיר כל עור הנכבש, [דאם סגי בשריטה כל דהו זה דין חדש וא"י קשור לדין הערלה הרגיל דאמרינן ערלה כבושה]. וכן מזה דהטפת דם לרב יוסף דוחה שבת הרי לנו שזה דין מילה הרגיל, וכן מרב אדא בר אבהה דאתיליד ליה ההוא ינוקא כשהוא מהול אהדריה אתליסר מהולאי [פרש"י שיטיפו ממנו דם ברית ולא רצו משום דשבת הואי ואפילו לב"ש ספק הוא ואין מחללין] עד דשויה כרות שפכה [פרש"י והוא עצמו מלו ועשאו כרות שפכה שחתך מן הגיד]. ואם נאמר דהטפת דם זה שרט כל דהו אין עלול למעבד כרות שפכה. ומכל מקום מדחה החזו"א דאפשר לומר שזה שריטה כל דהו וכך ילפנין ליה מהפסוק, וזה דוחה שבת.

אולם מזה "שהרי הבא להתגייר כשהוא מהול ודאי הטפת דם ברית דידיה היינו שרט כל שהוא, [שהרי הוא ערבי מהול שאין לו כלל ערלה] ומדנקט להו בחד לישנא משמע דתרויהו שוין".

ג. והנה כבר הובא שתינוק שנולד בלא ערלה א"צ הטפת דם ברית, אבל גר למ"ד שצריך הטפת דם ברית, צריך א"ע דכבר מל ואין כאן עור ערלה כלל. ומבאר החזו"א: **שאני גר דאינו נכנס לקדושה בלא דם ברית**. עכ"ל. ויוצא שיש דין של הטפת דם בגר מה שלא שייך כלל בתינוק.

ד. בענין הטפת הדם מביא שם החזו"א ובאו"ז שם כתוב ב' משניות הסותרות ז"ל, מתחילה כתב דמדמהו זכר בגמרא גר ונולד כשהוא מהול בחד לישנא משמע דא"צ רק הטפת דם, ושונה הדבר כמוחלט ולא הזכיר צד ספק בזה, ואח"כ הזכיר מעשה שבא לידי בתינוק בן שנה וכתב שאין בזמנינו אומן לקלוף עור הכבוש ולכן הקיל בשרט וכדאי הוא רב לסמוך עליו בשעת הדחק. ע"כ.

והנה מה שכתב "כדאי הוא רב לסמוך עליו" הכוונה שרב פוסק שם (שבת קל"ה א') הלכה כת"ק שלב"ה נולד מהול א"צ הטפת דם. ומעתה איני מביין דמ"נ לפי רב א"צ כלום בנולד מהול, ומה זאת שהאו"ז מקיל בהטפת דם - אף שיש לו צד שצריך לקלוף עור הכבוש - דהטפת דם זה דלא כמאן. ואפשר דאה"נ, והכוונה אף שלא קיים כלל דין דהטפת דם לפי הצד שצריך לקלוף עור הכבוש, לא איכפ"ל, דסמכינן אדרב שא"צ כלום. וצ"ע.

והחזו"א מעיר על האו"ז ולא הזכיר כלל דאף **לרב** סגי בשרט, וכבר כתבו שזה ט"ס וצ"ל דאף **לשמואל** סגי בשרט. וכוונת החזו"א להקשות דלעיל הוכיח האו"ז ששרט זהו עיקר דין דהטפת דם, למאן דמחייב הטפת דם דהיינו שמואל.

ה. עוד כתב שם החזו"א: ומקום השרט כתב שם דצריך בראש הגויה מקום המילה, והרי משום ערלה כבושה אתינן עלה וצריך הטפת דם ברית במקום הערלה ונראה דכל למטה מן העטרה כשר להטפת דם ברית, והשרט אין לו שיעור דאין צריך הוצאת טפת דם בפועל אלא כל שנצטרך דם כל שהו כדרך שטר בעור דק שבדק סגי.

והלכה זו נשתכחה ועושין הטפת דם בעור שלמטה מן העטרה, וזה כמטיף דם מן האמצע, ועוברין משום לא יוסיף, כדאמר סנהדרין פ"ד ב' אחר שגגת לאו, וכן בגר אין כאן הטפת דם ברית. עכ"ל.

זו"ל הגמי' בסנהדרין: רב פפא לא שביק לבריה למישקל ליה סילוא [פרש"י קוף יש בו בבשר] מר בריה דרבינא לא שביק לבריה למפתח ליה כוונת [פרש"י כדי להוציא ליחה ממנו] דילמא חביל והוה ליה שגגת איסור. אי הכי אחר נמי [פרש"י לא לפתח שהרי כל ישראל הוזהרו על חבלת תבירו דכתיב (דברים כה) לא יוסיף פן יוסיף]. ומת' הגמי': אחר שגגת לאו [פרש"י כשאין מתכוין הוי שגגה באיסור שזדונו בלא בעלמא דקיל] בנו שגגת חזק.

ו. בגמי' למוות (ע"ב א') מובא ברייתא: משוך וגר שנתגייר כשהוא מהול וקטן שעבר זמנו ושאר כל הנימולים לאיתווי מי שיש לו שתי ערלות אינן נימולין אלא ביום רבי אלעזר ב"ר שמעון אומר בזמנו אין נימולין אלא ביום שלא בזמנו נימולין ביום ובליילה.

וראיתי מביאים דיש לשאול מדוע נוקטת הברייתא מקרה של גר שנתגייר כשהוא מהול, שצריך הטפת דם ברית, ולא כל מילת גר שבא להתגייר, שנימול שלא בזמנו.

ומיישבו הרש"ש: נראה, משום דאילו לא היה מהול, אף דלא נקרא מילה בזמנה, מ"מ לכ"ע אינו נימול אלא ביום, דמילתו מכניסתו לברית, וס"ל דאינו גר עד שימול ויטבול, וק"ל (יבמות מ"ו ב') דאין מטבילין גר בלילה (משום דמשפט כתיב ביה) וא"כ ה"ה דאין מלין מטעם זה וכו'. אבל כשהוא מהול, שוב לא שייכא ביה מילה, והוה כאשה דטבילה לחוד מהני בה, והטפת דם אינה אלא למצוה בעלמא, כמו קטן שנולד מהול, וכו', לכן ס"ל לראב"ש דנימול אף בלילה.

בחודש סיון דאשתקד התפרסמה במדור "מלחמתה של תורה", קושיית הרב יחזקאל ליברמן, בזה"ל: איתא ביבמות מז. גר שנתגייר בבי"ד הרי זה גר, בינו לבין עצמו אינו גר. ויש להקשות דא"כ היאך נעשו ישראל גרים במתן תורה, הלא לא היה שם בי"ד שהרי עדיין לא היה להם דין ישראל, ודינם כב"נ שפסולים לדון. ואין לתרץ דלא בעי במתן תורה כל דיני גירות, זה אינו דבגמי' יבמות מו ע"א וע"ב ילפי' שגר בעי מילה וטבילה כמו במתן תורה, ולדעת ר"א בעי רק מילה כיון דס"ל שבמתן תורה לא עשו אלא מילה, א"כ ע"כ דבעי במ"ת כל פרטי דיני גירות, וא"כ צ"ע היכן היה בי"ד. ובגליון קמח נכתבו כמה תירוצים ע"י הלומדים שליט"א, ונחלקו לב' דרכים ונביא בזאת סיכום הדברים בקצרה:

דרכ א' - במתן תורה התקיים דין בפני בי"ד

א. הרב יחיאל אילביצקי כתב ד"ל שכיון שנתגיירו על פי הדיבור הרי זה במקום בי"ד וכמו שאמרו בגמרא סנהדרין (טז): לגבי בי"ד של שבעים ואחד שמשה במקום שבעים ואחד קא?.

ב. הרב יצחק ליסיצין ציין לתוס' יבמות מה: (ד"ה מי) שהקשו הרי צריך ג' וכת' ד"מ דכיון דידוע לכל שטבילה, כאילו עומדים שם דמי, ע"כ. וכך י"ל במתן תורה.

ג. ועוד כתב הרב הנ"ל דאולי י"ל דכיון שא"צ את הב"ד לזמן שהוא גוי אלא לגירות עצמה דהיינו לרגע שנעשה גר, א"כ י"ל דהוי באים כאחד, גירותם והם עצמם הב"ד.

ד. הרב יהושע איזנשטיין כ' דהנה בדין שבעינן גירות בפני שלושה נלמד מקרא ד"משפט אחד" או מ"ושפטתם צדק" דבעינן בפני בי"ד דומיא ד"משפט", כמבוי ביבמות שם. ואפשר דלא נתחדש בזה דין "בפני שלושה ישראלים" גרידא, אלא דין "משפט". וקודם מתן תורה היה המשפט ע"י השרי מאות שרי עשרות וכו' שהיו ב"נ.

ה. הרב ישראל איסר זית כתב דבעיקר הדבר הא חזינן דהיה להם דין בי"ד עוד קודם לכן, דכתיב החודש הזה לכם, והיינו לבי"ד, וכבר במצרים נתקדש החודש ע"י משה [ובית דיני].

דרכ ב' - שאני גירות דמתן תורה

א. הרב יחזקאל בהר"ץ כתב דכיון שנתקבל גירותם ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, עיקר גירות זו נעשה בידי שמים, והלימוד לדיני גירות הוא רק על הדינים השייכים לגר המתגייר, ולא על קבלתו. וכע"ז תירץ הרב יעקב ישראל יונגרמן לפי מש"כ הרמב"ן (סו"פ אמור) דזמנן שנימול אברהם אבינו היה לעם ישראל שם ישראל, והוכיח כן מהגמי' דעשיו היה ישראל מומר.

והרב שלמה זלמן כהן הוסיף בזה את דברי הגרי"ז דגם קודם מ"ת כבר היה לישראל שם ישראל, ובמעמד הר סיני נתחדש רק "קדושת ישראל", וכהגר"ט בכתובות יא. ובכה"ג לא בעינן לכל דיני גירות, דלא בזה מפקיעו מעכו"ם לישראל דבלא"ה כבר היה שם ישראל.

הרב יהושע איזנשטיין כתב דדין "בפני בי"ד" הוא דין מיוחד בגר שבא להתגייר אחר שיש כבר כלל ישראל, וכדחזינן מהפסוקים של הילפותות: "ומשפט אחד יהיה לכם ולגר". וכע"ז תירץ הרב אהרון פרידמן שבזמן מ"ת א"צ בפני שלושה, דענין הגירות בפני ב"ד י"ל דהוא מצד שמצטרף לקהל ה', ובזה"ב ב"ד הם שלוחא דרחמנא לקבל הגרים, אבל בזמן מתן תורה שהי"ת נגלה אליהם ובעצמו קבלם, זה הצורה המושלמת ביותר, וא"צ בפני ג'.

הרב ישראל איסר זית תירץ עפ"י מה שציין המקשה דיתכן דלא בעי במתן תורה כל דיני גירות, אלא שדחה מדחזינן דר"א דס"ל דלא היה במתן תורה טבילה הכי נמי בגירות אי"צ טבילה, ובזה הוכיח שבמ"ת צריך לכל דיני גירות. אכן אין הנידון דומה לראיה, דבאמת יתכן דלא היה צריך לכל דיני גירות דעלמא, אלא שלגבי מילה וטבילה אין פסוק שמצריך כן בגירות, וכל מה דאמרינן שהוא מעכב בגירות זהו משום דמצינו שהיה כן בגירות של מתן תורה, ומעתה לר"א דבמתן תורה ל"ה טבילה, א"כ מהיכי תיתי דבשאר גירות יצטרכו טבילה. אבל דין 'בית דין' בגירות הא ילפינן ליה מקראי, ואפילו אם לא הוה כן במתן תורה, הרי הכתוב מלמדנו שצריך בי"ד.

ב. הרב אהרן הכהן פרידמן כתב, דכיון שבמ"ת לא היתה אפשרות של שלושה, א"כ השאלה לא על מתן תורה איך נהיו יהודים, דוכי נימא שלא יהיה מציאות של עם ישראל, כי אין אפשרות של שלושה! אלא השאלה על עצם הלימוד ממ"ת דנימא שבכל גר א"צ ג'. וע"ז יש לומר דאין דנין אפשר משאי אפשר, ושאי מתן תורה שאי אפשר שיהיה ג', אבל בזה"ז שאפשר שיהיה ג' בעי ג'. אמנם בגמי' יבמות מו מבואר שגם לר"א וגם לר"י טבל ולא מל הוי גר, כמו שהאמהות לא מלו, אף שבאמהות ל"ש מילה וחזינן שילפינן אפשר משאי אפשר.

בדבר הקושיא דהקשו (גליון קס"ד) אודות המעשה הנודע והנורא שהיה לפני אלף שנים (ד' אלפים תשע"ב) בר' אמנון ממגנצא, דההגמון קצף פרקי אצבעותיו ושילחו לביתו, וכשהגיע ר"ה ביקש ר' אמנון מקרוביו שיטאו אותו לביהכ"ס עם כל פרקי אצבעותיו וכו', וכדהובא בהרחבה ב"אור זרוע" שילהי הל' ר"ה סי' רעו.

והקשו, היאך הו' שרי לטלטלו ביו"ט דר"ה עם כל פרקי אצבעותיו, הא לכאורה מוקצה הו', דהא אצבעותיו הוו כעצים ואבנים.

ואע"ג דאיכא נמי על המיטה דבר היתר, דהיינו גופו דר' אמנון, מ"מ כיון דבפשטות היה אפשר לנער האצבעות בנחת בדרך כבוד בביתו, תו ליכא היתרא לטלטלם אנב דבר היתר, וכדילפינן בשבת קמב ע"א, והכי קי"ל בשו"ע סי' שט ס"ג.

א. מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א תירץ, (ליל שב"ק דחווה"מ סוכות יז תשרי תשע"ב) דר' אמנון ביקש מעכו"ם דיטלטלוהו, ובכה"ג כיון דחשיב לצורך גדול ולצורך מצוה, אזי שרי אמירה לעכו"ם וכמבואר בשו"ע סי' שז סעי' ה'. ויל"ע, דלשון האור זרוע הוא דר' אמנון ביקש "מקרוביו" שיטאו אותו, ומשמע דלאו ע"י עכו"ם הוא. ושמא י"ל דאפשר דהכונה היא דביקש מקרוביו דיאגו לכך שיהיה לביהכ"ס, ולעולם העכו"ם טלטלוהו. א"ו דקרוביו היינו משרתיו הקרובים אליו, ולעולם עכו"ם ניהו. [ועוד העיר בזה הרב משה יצחק פרלמוטר שליט"א, דאין זה כבוד התורה דהעכו"ם ישאו את ר' אמנון. וכן אינו כבוד לביהכ"ס דהעכו"ם יכנסו לתוכו, ובפרט באמצע התפילה. ועיין בדעת' למדה הרש"ם סי' קנא, ובשו"ת הר צבי ח"א סי' פה, ובשו"ת שבת הלו ח"ב סי' נט].

ב. מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א תירץ, (יום ה' לסדר לך לך ו' חשוון תשע"ב) דר' אמנון ייחד את האצבעות מערב ר"ה לצורכו להאי מילתא בכדי שיוכלו לטלטלם לביהכ"ס בר"ה, ובכה"ג כבר לא הו' כעצים ואבנים ולא מוקצה הוא וכסוגיא בשבת נ ע"א. ומדוייק היטב באור זרוע דכתב דהאצבעות היו מלוחים, והיינו דעי"ז חשיב מעשה ייחוד.

ויש לדון אי בכה"ג סגי דייחשב ייחוד, דייחוד צריך כלי שימש משהו. וביותר חזינן דשיטת המחבר ודעימיה (בסי' שח סמ"ה) דבשבת אסור לשחק בכדור דמוקצה הוא, אע"פ דמייחדו מער"ש, והיינו משום דאין שם כלי עליו והו' כאב וכמבואר בפוסקים שם. והא דהאצבעות היו מלוחים, אפשר דהיינו בשביל שלא יסריחו ויתקלקלו, ושיוכלו לקבורם יחד, ולא משום מעשה ייחוד.

ג. והגר"נ ירוב שליט"א בעמח"ס "דברי סופרים" תירץ, דאצבעות הם מוקצה אם אין שימוש בהן, אבל באותו מעשה שכתוב באו"ז שכשגמר לומר ה"סילוק" נסתלק ונעלם מן העולם לעין כל ואיננו כי לקח אותו האלוקים, דהיינו שנזדכך גופו כאלהו, א"כ י"ל שהיה לו צורך באצבעותיו שיהו סמוך לגופו, כדי שידזככו גם הן ויעלו עמו.

ד. והרב יוסף שלמה שטראוס שליט"א תירץ, דכיון דהאצבעות ראוים לאכילת בהמה, אזי אפי' דאינו עומד לכך, כבר לא הו' מוקצה. ברם יל"ע, דא"כ אמאי מת הו' מוקצה. ותו דהא מילתא תליא בתירוצי התוס' בשבת קכת. ד"ה דג תפל, ובט"ז ומג"א סי' שח סעי' ב' יעו"ש. **והרב יהודה פולק שליט"א** העיר בזה דכיון דהאצבעות אסורים בהנאה ואסור דהבהמות יהנו מהם אזי בכל גונא הוו מוקצה, ברם ע"י ע"ז כט: דמבואר דאבר מן החי אינו אסור בהנאה.

ה. והרב משה זילבר שליט"א תירץ, דהנה אמאי כשא"א לנער את הדבר המתור אזי שרי לטלטל את הדבר האסור הא הו' מוקצה, אלא מוכח דכיון שיש כאן דבר היתר, אזי בכה"ג הו' טלטול פחות חמור ולכך במקום פסידא שרי, וא"כ אף הכא כיון דהיה לו ענין גדול להכניס האצבעות, שרי. וכן יעויין במג"א סי' שט סק"ד דבמקום שיהיה לו יותר טירחה כבר חשיב פסידא ולא צריך לנער, וא"כ ה"ה בנידו"ד.

ו. והרב שמשון רובנשטיין שליט"א תירץ, דכשם שבמקום שהפירות שבתוך הכלכלה ייפסדו הוא לא צריך לנערם, אע"פ שלא ייפסדו לגמרי אלא יטנפו, כן כאשר הוא ייפסיד קצת את הקידוש השם הוא לא צריך לנערם, והיינו דכשם שבפסידא בחפצא של הפירות אינו צריך לנער, כן בפסידא של הגברא.

ז. והרב משה דוד ברורמן שליט"א תירץ, דצ"ל שלא היה שייך לנער כלל, וכגון דהיה דפנות למיטה. אך יל"ע דכיון דר' אמנון ביקש להדיא שיכניסו אותו עם פרקי אצבעותיו, מוכח דהיה שייך לנער ולהכניסו בלא האצבעות. ועוד יל"ע, דכיון דחזינן דביקש שיכניסו אותו עם האצבעות מוכח שהיה לו בזה ענין בדוקא, וכבר יי"ד לן החזו"א (סי' מז סק"ב) דבכה"ג אפי' שא"א לנער, אסור לטלטלו, דחשיב כבסיס לדבר האסור יעו"ש. אך פשיטא דדברי החזו"א מחודשים מאוד, ובראשונים חזינן לא כך, יעויין בתוס' בשבת קמב. ד"ה ונשדינהו, וכבר כ"כ החזו"א, וכן בהמשך הסוגיא שם בכלכלה פחותה, בתור"ד ובריטב"א החדשים, ובמג"א סי' רעו סק"א משמיה דר"ת.

ח. והרב אביגדור שיר שליט"א תירץ, דהרי כתב האור זרוע שצוה ההגמון להשכיב את ר' אמנון במטה אחת וכל פרקי אצבעותיו בצדו וישלחהו, א"כ אפשר שצוה שכן יהיה תמיד

ולא ינערו האצבעות ממתתו, וא"כ הו"ל א"א בנעור.

ט. והרב משה פרנס שליט"א תירץ, דכיון דעיקר המיטה מיועדת לשכיבה של בנ"א ולא בשביל אצבעות, א"כ לא חשיב בסיס לאצבעות. ודוקא כלכלה והאבן בתוכה הו' בסיס כיון דכלכלה מיועדת לאחסן בתוכה כל דבר אבנים כפירות. ועיין ברשב"א בריש ביצה דצריך לנער בבסיס קצת, וכן ברשב"א בסוגיין.

י. והרב בן ציון קרוזר שליט"א תירץ, דכיון דר' אמנון היה שכיב מרע, אזי בשביל ליתוביה דעתיה חייבים לעשות רצונו דהו' פיקוח נפש ולכך טלטלו את האצבעות. אמנם אכתי הא גופא קשיא, אמאי ר' אמנון ביקש כך, ואם היה אסור לטלטל האצבעות פשיטא שלא היה מבקש כך.

יא. והרב מרדכי בודנר שליט"א תירץ, דכיון דהכל מצויין בר"ה בבהכ"ס, לא היה מי שישמור על האצבעות והיו נאכלין ע"י עכברים, וגם לכפות עליהם כלי לא יכלו לר' יוחנן בשבת מג. דאין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל, ולכך הוצרכו לטלטל עמו, דהא לא היה שייך לנערם. ועיין בשו"ע סי' שי ס"ו.

יב. והרב חיים יצחק ויזל שליט"א תירץ, דהמעשה הביא האו"ז, והוא עצמו כתב דאם אדם הניח דבר מוקצה על של חבירו לא אמרינן דנעשה בסיס לדבר האסור, דאין אדם אוסר של חבירו שלא מדעתו [והו"ד ברמ"א סי' שט ס"ד], וא"כ כיון דמשרתיו של ההגמון הניחו האצבעות שלא מדעת ר' אמנון, לא נעשה בסיס, ואפשר דאף א"כ לא היה ניח"ל בזה, ורק בעיצומו של יום היה ניח"ל, וצ"ל דס"ל לר' אמנון כדברי הראשונים דכל מה דבכה"ג שאפשר לנער אסור הוא רק משום בסיס, אבל משום טלטול מן הצד בלא דין בסיס מותר אפי' באופן שיכול לנער, ע"י היטב בשיטה להר"ן בשבת קמב. וברשב"א שם.

יג. והרב יצחק קורלנסקי שליט"א תירץ, דשמא זה לא היה ממש ביום ר"ה אלא סמוך לר"ה ובערב ר"ה טלטלוהו, אך דחה דדחוק לומר שישן כל הלילה בתוך הביהכ"ס במקום הש"ץ, ובפרט דהיה חולה.

יד. והרב שמואל יעקב נוימן שליט"א תירץ, דכיון דהאצבעות אין להם שום חשיבות, א"כ דבר שאינו חשוב, אף דהוא אסור, אינו עושה בסיס לדבר האסור וכשיורי כוסות, וכתוס' בשבת מז ד"ה הוה מטלטלינן, ובביצה כא: ד"ה כוננא, וכן עיין במשנ"ב סי' שי סק"א. ברם העיר דכיון דהאצבעות עומדים לקבורה, א"כ שמא חשיב דאית להו חשיבות. ועוד העירו דהא גופא דר' אמנון רצה שיכניסום לביהכ"ס הו' חשיבות.

טו. והרב יהודה אריה הראל שליט"א תירץ, דבפוסקים חזינן דהתירו לטלטל מן הצד לצורך הדבר בעצמו, וכגון לטלטל נר כשיש לו שימוש בנר עצמו, וא"כ אף הכא חשיב לצורך הדבר בעצמו, יעויין כן בפמ"ג סי' שח סק"ח במשנ"ב משמיה דהמג"א סי' רעט סק"ט, וכן בבית מאיר סי' רעו ס"ג. אולם באחרונים איכא דפליגי בזה, וכהגר"ז סי' רעו בקו"א סק"ג, ובחזו"א סי' מז סק"ב.

טז. והרב דוד יצחק הירשמן שליט"א תירץ, דכיון דר' אמנון היה שכ"מ וחשש שמא ימות, ופחד שישכחו את האצבעות בביתו וא"כ לא יקברום יחדיו, ולכך הותר לטלטל, דהא ביו"ט שרי לקבור וכשו"ע סי' תקכו. ואף דעכשיו לא הלכו לקבור, מ"מ יתכן דזה כבר לא מוקצה וכשו"ת בנין ציון סי' טז.

יז. והרב שאול קופמן שליט"א תירץ, דהרי כל הסברא שצריך לנער, דאם לא מנער מוכח שיש לו ענין בטלטול המוקצה, ואין בזה היתר דטלטול מן הצד, דאדרבה חזינן שיש לו מטרה בדוקא לטלטלו דאל"כ היה מנערו. אבל בהיתר של ככר או תינוק אזי שרי בכל גונא, ובמשנ"ב סי' שח סק"ו הביא שיטת הרא"ש שזה לא דוקא במת, וא"כ שפיר הכא יש היתר זה. ברם יל"ע דהכא הו' מוקצה מחמת גופו ופשיטא דאסור.

יח. והרב אברהם גולדשמיט שליט"א תירץ, דהרי יש שיטות שביו"ט אין איסור מוקצה, וכדאיתא בריש ביצה ובשו"ע סי' תצה ס"ד, וא"כ אפשר דהכי סבר ר' אמנון. אולם דחה דבמוקצה מחמת גופו לכי"ע איכא מוקצה ביו"ט, והכא האצבעות הוו מוקצה מחמת גופו.

יט. והרב שמעון דוייטש שליט"א תירץ, דאפשר דהאצבעות לא היו תלושות לגמרי. אך בפשוטו ההגמון קצצם לגמרי, ותו דמדביקש ר' אמנון שיכניסו אותו עם האצבעות מוכח דהיה שייך לא להכניסם. ותו דמדמלחום מוכח דהיו תלושים.

כ. והרב יחזקאל רוזנבלום שליט"א תירץ, דהאצבעות לא הוו כעצים ואבנים כיון דאפשר לתופרם ולחברם לגופו. אך כתב דדחוק לומר דחשבו לחבר את כל פרקי אצבעותיו. וגם דלא מסתברא דלפני אלף שנים עשו כזאת.

כא. והרב רפאל שפירא שליט"א תירץ, דכיון דהוא עשה זאת לכפר על מעשיו וכמבואר באו"ז, א"כ כשם שכתב בשו"ת שבות יעקב (ח"ב סי' קיא) דשרי לאבד עצמו בשביל שבו"ש יעו"ש היטב, כן הכי שרי. וגם בשביל שכל ישראל ילמדו ויראו ויעשו תשובה, ולתשובה נמי צריך מסירות נפש וכמבואר בע"ז יז. ובנפש החיים בדרשות ליום א' דסליחות.

כב. והרב ברוך חיים הרשלה שליט"א תירץ, שהם טלטלו בשינוי ובטלטול מן הצד ולא כאורחא בכפות ידיהם.

עוד בביאור המלה טיול, [בהמשך למה שהגיבו בגליון הקודם לדברי הרב אי"ש פרידליס בגליון סוכות].

בלשון הברייתא בסוכה אוכל ושותה ומטייל בסוכה וכן העתיק הטור. אמנם ברמב"ם הלשון אוכל ושותה ודר בסוכה. ובשו"ע העתיק לשון הרמב"ם וברמא הגיה וישן ומטייל ובמ"ב יספק עם חבירו בסוכה. וא"כ בשו"ע שהוא לשון הרמב"ם יתכן שפרשו הכוונה ומטייל לשון דירה כמו מטללתא אוכל ושותה ב"צל" סוכה כי על באו בצל קורתי בטלל שירות (פ' וירא) ואולי כוונת הרמ"א להוסיף ומטייל כמו בסוכה נ"ג לוי הוי מטייל קמי דרבי והכוונה שחק וע"ז הוסיף המ"ב יספר עם חבירו בסוכה שאף סיפור דברים במשמעות שחק.

הרב אפרים גרבר

במה שדנו בענין ביאור מילת "מטייל", הנה שורש אחד למילת "טיול" וממנו ישתרגו ענפי דברי הנו"ג. דבשרשי וכללי לשון הארמים [הקרובים לשרשי לשון הקדש כידוע, האות ט' במילת "טייל" ורטולא' [שהיא 'צל' מחליפה את האות צ', וכאילו כתוב 'צייל', [וכלל זה מתגלה בעוד מילים, שבלה"ק כתובות בצ' ובארמית בט' וכגון 'קיץ - קייטא. וצבי - טביא וכדו']. וממילא 'מטייל', פירושו שמשמש ונהנה מן הצל במגוון האפשרויות. [וכמו 'מצייר' שפירושו 'צר' בכל מיני צורות, וכן ה'צייד', 'צד']. והם לשון גמ' ותוס' מפורשים: תוספות כתובות דף סב. טיילין - על שם שזכרם בטולא דאפדנייהו. ואינו סותר את משמעויות הילוך ושעשוע שהזכירו הנ"ל, לפי שהן הילוך, הן שעשוע, והן מנוחה, הם הנהגות נעימות ונוחות אם נעשות דוקא בצל. לפי שריבוי תנועות הגוף בצל מרעננות ומיישבות את רוח האדם, וכן התמשכות ההימצאות בחוסר תנועה בצל, משרה מנוחה. וכל אלו אם נעשים בחמה הריהם מייגעים ומייזעים.

הרב ישראל מנחם וינגרטן

בענין מ"ש הרב זיו שצ"לקה שליט"א בענין ברכת לישב בסוכה לאחר תפלת מנחה וכ' שם שהספק הוא רק לדעת הגר"א כו' ולא ידעתי למה והרי גם לדעת שאר פוסקים אין מברכים בלא הפסק אף שיש סעודה אחרת (מלבד דעת כמה אחרונים הט"ז כו' שלא נפסק כך) ובעיקר הדבר מוכח מדברי המשנ"ב בהאי סוגיא דלא הוי הפסק יעו"י סי' תרל"ט סוף ס"ק מ"ז ובשעה"צ שם ומבואר בדבריו שעצם התפלה ל"ה הפסק יעו"ש בשעה"צ שמיסק שאפשר לברך בסעודה אחרת. ויש להעיר דכ"ז דוקא בפת אבל בפת הבאה כביסניו א"א לסמוך ע"ז לכאזי כיון שהוא ספק אי מיקרי דסודה לחיבי בסוכה וא"כ ב' הסברות שכ' שם בשם הט"ז והיעב"ץ א"א לצרף ולכאזי פשוט כן. ובעיקר דברי השעה"צ יש לעיין דלכאזי לדעת הגר"א אין טעם לחדש שעל כל אכילה צריך לברך שוב כדעת הט"ז וכן דעת היעב"ץ דלהגר"א אין שום מעליותא באכילה ואע"פ שגם להט"ז המתענה בסוכות מברך בלא אכילה מ"מ ס"ל כהנהגה לברך בשעת אכילה אבל הגר"א לא ס"ל כן וי"ל דס"ל דאין שום מעליותא באכילה [וצ"ע] וא"כ נפלו ב' הצירופים ולא נשאר כ"א הליכה שנחלקו האחרונים שגם בזה דעת הגר"א שאי"ז הפסק יעו"ש שבי ח' גבי ציצית ועוד יש לדון מהו שיעור הליכה שיחשב הפסק להג' שישטו ואע"פ שלא מוזכר שיעור מ"מ מסברא ק' לומר כן וצ"ע. וי"ל דהג' דעת המשנ"ב הוא רק שאפשר לברך אבל החושש לספק ברכות ג"כ יש לסמוך שלא לסמוך על צירופי ספיקות וא"כ נמצא שמי שכל היום בסוכה לא יברך כ"א אחר שחית שבה לפה"ז הוי הפסק בזה של כשעה וחצי ויותר שעוסק בתפלה. וזכה יש לבאר מה שהביא הרב הנ"ל בשם שו"ע הרב שכ' שעה או שתיים שתלוי במה עוסק אם זה עסק גדול בזמן של שעה הוי הפסק ובעסק קטן שאין כ"כ הסח הדעת צריך שיעור יותר. והנכנסין ליטול לולב בסוכה קודם ה"ל י"ל דהוי המשך מצות סוכה ומטייל אין שיעור הפסק מיציאתו עד לחזרתו לסוכה. נותן התורה הוא יגלה לנו עוז ואורה וברכה. ברור שהדברים רק לעורר וכ"א יברר הלכה למעשה אצל בעלי הוראה מובהקים.

הרב בנימין פ.

בענין אם יש לגזור באזיקונים גזרה משום שמא יסכך במה שאינו גדולי קרקע. לכאורה הדבר מפורש בר"ג דף י'. שלא גזרינן וסיים שיש שנהגו ענין חסידות בזה עיי"ש.

ובענין התמיהה בסוכה כמין צריך. התמיהה אכן תמיהה אך מהמג"א אין ראייה כי גם בשבת אין אזכור במג"א לגבי שיפוע המחיצה.

הרב אפרים גרבר

בד' הר"מ הסגל (אות א) לחלק שכשחותך מהאתרוג לאכול, נשאר שם אתרוג על הנשאר, משא"כ כשחולקו כדי לצאת יד"ח בכל חלק, נקרא כל חלק "חתיכת אתרוג" ולא אתרוג. לעדנדל"פ עפ"ד הנצי"ב ז"ל במשיב דבר ח"א סי' כ"א שבשעת הדחק כשר ללח"מ ב' פרוסות אם כך באו לפנינו עתה דאז כל חתיכה נקראת לחם, והוי לח"מ. אבל לא שנטול ככר או פרוסה ונחלקנה לשתיים לקיים לח"מ כי ככה"ג לא מיקרי כל א' לחם, דחסר לחמו. ולכך מחצים המצה לפני ההגדה כדי שכשיבואו לברך עליה, תבוא לפנינו כך. עכ"ד. עד"ז כאן כשחותך מהאתרוג לצורך אחר, לגבי מצות הנטילה בא לפנינו כמות שהוא ושמו עליו. משא"כ כשחותכו לצורך נטילתו, משנהו מכפי שבא לפניו, ולא מיקרי אתרוג אלא חתיכת אתרוג וכאן אפ"י יחתוך קודם יו"ט ג"כ לא מהני.

הרב יצחק ליסיצי

המשך מעמ' 1:

ולשיטה השני' בתוס' סנהדרין דהקטן זוכה לעצמו כגופו, היינו שעושה עתה בקטנות כל מאי דאפשר דהיינו מילה (בזכר) וטבילה, וכיון שלא שייך קבלת מצוות בקטנות אין קבלת מצוות מעכב, כמו שמצינו בתוס' יבמות מז: ד"ה מטבילין אותו מיד, לגבי עובר שמהני ליי טבילת אמו אף שטבילה קודם מילה ל"מ, מפני שאכתי לא חזי (ול"ד לגוי שמתו אחיו מחמת מילה שאינו יכול להתגייר אף שהוא אנוס לגבי מילה דשם לא יוכל למול לעולם עיין באחיזעור ח"ד סי' כ"ו) כ"כ בקטן מהני גירותו בלא קבלת מצוות וכשיגדיל מודיעין אותו שכרן וענשן של מצוות וצריך לקבל אז המצוות ואם מוחה מתבטלת גרותו מפני שחסר התנאי של קבלת מצוות שיכול עתה להתקיים ולא מפני שזווח על הזכ"י שזכו לו כפירוש הראשון. אמנם משקבל המצוות ולא מיחה חלה הגרות למפרע משעה שטבל בקטנות. וזכה מדייק לשון המשנה: הגירות וכו' שנפדו ושנתגירו וכו' וה"ל למימר הנכרית וכו' ושנתגירו, ותי' בשטמ"ק ובפורת יוסף דכיון שלא מיחו כשגדלו הו"ל כמעשה גרות נוסף וזה המשנה באה לרמוז.

אברהם העברי

הפחד איך יגיב השכן, מה יחשוב עלי החבר, מה יאמר החברתא, מכתוב לנו הרבה הרבה דברים בחיים. ואילו הפחד של "מה יאמרו" או "מה יחשבו" די היה לו לאדם באוכל המשביע, ובלבוש שמכסה, ובבית המגן סן הפגעים, והיתה פרנסתו קלה עליו, אלא שלבלתי ראות עצמו שפל ופחות מחבריו מכניס עצמו בעובי הקורה הזאת ואין קץ לכל עמלו [כלשון רבינו הרמח"ל בסוף פ"א ממסילת ישרים].

אבל "אבינו אברהם" - "העברי", שהוא לבדו בצד השני של כל העולם, החדיר בנו, צאצאיו, את כל הכוחות ללכת **נגד כולם** בעבור האמת, ללכת נגד הזרם, גם במחיר של מסירות נפש עבור עיקרי אמונתו. **אין כולם**, יש רק דבר אחד **רצון ה'.**

התורה הקדושה וכל כתבי הקודש נכתבים בכתב אשורית, וכיצד זכה אשור לזכות נפלאה ונשגבה כזאת בספר דרשות משמר הלוי עמ' רצ"ז מביא פסקי תוס' מילה אות כ"ג, מפני שמן הארץ היא יצא אשור וכ' רש"י שאשור ראה שבניו שומעים לנמרוד ומורדים בהקב"ה, הוא עזב אותם, את החברה הקלוקלת. אין ספק שבדמן שאשור יצא מהחברה האין תבונת שני נמרוד כולם צעקו עליו ולעגו לו ... ובסוף מה זכה עבור זה, שכל ספרי התורה והקודש נכתבים אשורית, עתיד. ואם אלה הם השורשים של אשור, אין איפה פלא שהוא בונה את יניוה העיר הגדולה, וכשהגיע שם יונה והכריז "עוד ארבעים יום ויניוה נהפכת", **מיד, על המקום**, עושים תשובה גדולה שמגעת עד כסא הכבוד, וקורעת את גזר הדין.

"ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי", לא מצאה התורה מקום אחר לרמוז לנו על גדלות ועמל ומלחמה עקובה מדם של אברהם אבינו שהוא היה "העברי" שכל העולם מצד אחד והוא מהצד השני, אלא דוקא כאן בפרשת עוג הפליט???

הוא אברהם אבינו והתבונן: האדם היחיד שעבר את כל מאורעות המבול ושרד בחיים, ובזאת ראה את המוות מול העיניים - באותה שנת המבול - עשרות ומאות פעמים, ובם עכשיו הוא הפליט מן המלחמה שכולם נהרגו והוא היחיד שנשאר פולט, ובכל זאת מה מעניין אותו, מה מניע אותו לביא ולספר לא"א נשבה אחיו! מגלים לנו חז"ל את מניעיו השליליים ביותר של ענק זה ושמו: עוג הנך רואה במוחש שאדם שראה את המוות כל כך הרבה פעמים, הוא כבר זקן בן כמה מאות שנים, הוא ראה את הלכלוך וזוהמת העבירות שגרמו למבול, והוא נשאר אותו

למרות כוונותיו ומחשבותיו הרעות של עוג, אברהם אבינו הלך ונלחם וניצח ונגרם קידוש ה' עצום מאין כמוהו, עד כדי כך שכעבור שמונה מאות וחמשים שנה משה רבינו מפחד מהזכויות האלה שמא יעמדו לו לעוג, א"ל הקב"ה "אל תירא אותו כי בידיך נתתי אותו", צריך היה אמירה מיוחדת מהקב"ה, שלא יפחד מהזכות הזאת.

למרות כוונותיו הזדוניות, אבל **למעשה** יצא מזה קידוש ה'.

וכתב הרקנטי בפ' לך לך, **והבן** שבעבור ששרה אמנו נלקחה שתי פעמים, לפרעה ולאבימלך, רמז לשתי חורבנות בתי המקדש. וראיתי לאחד בקונטרס שמבאר, וכי הכוונה שניים שניים לגזירה שוה, אלא **והבן**, תתבונן לעומק הדבר. שרה אמנו נלקחה שתי פעמים, לפרעה ולאבימלך, למרות שהיה זה באונס, למרות שהיה בתום לב ובנקיון כפים ולא ידעו, אבל למעשה נגרם לשני גוים אלו הרהורי עבירה כתוצאה משרה אמנו (למרות שלא התכוונו ולא רצו). זה יצר וברא כאלו "אטומים" שנגרם מהם בסופו של דבר שני חורבנות בית המקדש.

ובגמ' תענית כ"ד, בתו של רבי יוסי דמן ויקרת ראה אביה איך שאדם מן השוק נכשל בראיה בהסתכלו עליה ועובר על "ולא תתורו אחרי עיניכם", מה עשה אביה, במקום לצעוק עליו רשע אל תסתכל, אמר לבתו שובי לעפרוך כדי שלא יכשלו כך בני אדם.

אשרי המחנך עצמו בדרכו של אברהם אבינו, ובמה שיועד ברור שזה רצון ה', לא אכפת לו אם יצחקו, אם ילעגו ואם יחייכו, ואפילו אם יאיימו עליו. בסופו של דבר, לא רק בשפה שלו יכתוב ספרי תורה אלא הוא בעצמו הנפך לחפצא של תורה, לחפצא של יראת שמים. **אשרי חלקו!!!!**

מוגש ע"י:
ארגון "משובב נתיבות"
מרכז להצלה רוחנית

דרושים לחברותא לזמן חורף

טלפון	שעה	מקום	נושא
052-7451481		עדיף שרי"ח	גמ' נשים
054-7836000		גר במודיעין, נמיש	גמ' ב"ק
9298517	11:00-1:00 חלקי	עדיף איזור היכל יצחק	גמ' נזיקין
052-7630461	8:00-9:00	ברכפלד	גמ' עדיף יבמות
9790869		ברכפלד	ברכות/תורה יבמות
054-4737360	11:30-1:00 פעמיים בשבוע	חפציבה, בבתי	גמרא
054-8485609		ברכפלד	גמרא, בהספק
054-8414585			מועד, דף ליום
9760861			גמ' בהספק
054-8442987		זכרון משה	גמ' (בכל שפה)
9744391	5:00-7:00	בית תפילה, ג.דרומית	גמ' ופוסקים
9760868		רשב"י	מפעל השי"ס
054-8402217	11:00-1:00	חפציבה	גמ' מסדר מועד או מ"ב הל' שבת
054-8457657	6:00-7:00		דף היומי
9763175	9:45-12:45	קמח	פתוח/ דף היומי
054-8445116	10:00-12:30		פתוח
050-4166947	יום ו' - שעה	ביכ"נ שאגת אריה	מ"ב הל' שבת
052-7113600		המרכז	טושירע חו"מ
054-8407310		זכרון משה	הל' שבת מ"ב
052-7623112		משך חכמה	מ"ב ח"ג
9743984		כולל קול יעקב	שהיה והטמנה טושירע בעינין
054-9729402		בוקר וגמ' אח"צ	חו"מ לטונן רבני
052-7678646			טושירע אר"ח עם הרבה חרות
054-3031919	8:15-9:30	פתוח	פתוח
6326387	6:00-6:30	בטלפון	פתוח
054-8424322	10 עד 1	קמח	פתוח
050-4213666		משכן אהרן, נתיה"מ 101	פתוח
052-7664200	6:30-7:00	אהבת תורה ברכפלד	שיעור גמ' חולין עיון קל
0504168069	9:30-10:15	נתיבות המשפט 111	שיעור דף היומי
054-8415279	9:30-12:00	עמל התורה מנ"ח 7	שיעור נ"ך - ישעיה
057-3133772	8:30	פתוח	מחפש שיעור דף היומי (כל שפה)
050-4123974		כולל בית שלום	מחפש שיעור דף היומי
052-7623364	5:30-7:00	בית יצחק	ב"מ פ' אלו מציאות בעינין
052-7122782	4:15-7:00	נתיה"מ/דרומית	תחילת מס' שבת
054-8413093	5:30 - 4:15	נאות שמחה	גמ' רש"י הספק באנגלית
050-4116367		ביכ"נ נאות שמחה	בבא בתרא, עמוד ליום
9790869		ברכפלד	מפעל השי"ס דף ליום
054-8442987		פתוח	כיצד מברכין/ יבמות, סוטה
054-8459820		עדיף גבעה דרומית	פתוח
9763175	4:00-6:00	קמח	גמ' בהספק
9760868		רשב"י	פתוח/ דף היומי
054-8427799	6:00-7:00		מפעל השי"ס
052-7124329	4:00-6:00	מרומי שדה 13	קידושין בעינין
052-7324862	5:00 - 3:00	גרין פארק	גמ' שבת בקיאות
9108045		ישיבת דברי אמת	גמ' מגילה
054-8485609		רשב"י	גיטין
050-4194919	1:30 עד מאוחר בלילה	בין משובב לקמ"ח	דף היומי
052-7617912	6:00-7:00	גרין פארק	הכנת שיעור ב"ק פ"א, דף היומי, מ"ב
054-8485609		ברכפלד - זואת ליהודה	הכנת שיעור משניות זרעים
052-7664885	6:00-7:00	קמ"ח / יוצאי פוניב' /	הלכה
057-3140959		כולל לבו חפץ רח' שאגת אריה	י"ד
052-7618263		אמצע אבני נזר	קנין הלכה דרשו - מקוואות
052-7662282	3:00-6:30 חלקי	ברכפלד	הלכה / דף היומי
054-8424322	5:30 - 4:00	קמ"ח	עדיפות להלכה
057-3197565	6:00-7:00	נאות הפסגה	פתוח
054-8463106	7:00-9:00 3/4 שעה	דרכי איש ברכפלד	פתוח
057-3140959	9:00	פוניב' /	גמ' ברכות
9741548	8:00-9:00	קמ"ח	שור שנכח את הפרה
050-4190258	9:00-10:30 חצי שעה	בטלפון	משניות טהרות
052-7662966	7:00-8:00		שרע כסדר בלי נז"כ
052-7648316	8:00 מ		גמ' או הלכה
9798459	8:30-10:00	קמ"ח	עדיף משניות או הלכות
077-9325462	8:30 מ	נאות הפסגה	קנין הלכה דרשו
9742237	9:30-10:30	גבעה דרומית	פתוח
050-4150453	9:30-10:15	חסדי אבות ברכפלד	פתוח
9742956	7:00-8:00	נתיה"מ 43 מנין אברכים	שיעור בהלכות שבת
050-4104423	7:15	רע' 23 בספריה התורנית	שיעור חדש כתובות עמוד ליום
	8:15-9:00	אוה"ח 27 - חניכי הישיבות	שיעור דף היומי
050-4150453		ברכפלד	שיעור דף היומי
9742101		קריית ספר	מחפשים שיעור חיוזק מעניין בהשקפה

ביקר

את"ע

ערב

קושיא

הח"ח במנין הלאוין, כתב גם את השייכים למקרים מסויימים שלא מזמנים בכל אופן, כגון ואם הוא יתום או אלמנה (טו) וכ' כמה פעמים ולפעמים עובר וכו'. וצ"ב דא"כ אמאי לא מנה ג"כ לאו דוגר לא תונה (חינוך מצוה סג), וכן מצות אהבת הגר (חינוך תלא), ושייך לעבור על אלו "בהרחב הזמן" כלשונו בסוף העשין.

הרב משה הסגל

בשמחה והודיה לבוית"ש שקיימנו וזיכנו ללמוד ולסיים הלכות 'טהרה חציצה וטבילה', הרינו שמחים לבשר

לציבור שוחרי התורה ודורשי הלכותיה כי במסגרת השיעור השבועי הקבוע

בשו"ע בעיון ממורינו הגאון

רבי שלמה זלמן אולמן שליט"א

ראב"ד מודיעין עלית ת"ו

ביום שני י' חשוון יחלו בס"ד בלימוד

הלכות יחוד

בשו"ע אבן העזר סימן כ"ב

השיעור מתקיים מדי יום ב' בשעה 7:40 בערב

בביהמ"ד "מאור חיים" רח' נתיה"מ 2

יש להביא ספרי שולחן ערוך משך השיעור כ-45 דק'

נושאי הגליונות הבאים

ורא - ביקור חולים

חיי שרה - שידוכים

תולדות - דבר שלא בא לעולם

ויצא - קריאת שם לנולד

ד"ת [עד 700 מילים] יתקבלו בצירוף שם מלא וטל'

בדוא"ל: gal200@neto.bezeqint.net

או בתיבות "עומקא דפרשה":

בכניסה לאוצה"ס "בית יוסף" רח' שד"ח.

בג. הדרומית - ביה"כ"נ משובב נתיבות, נתיה"מ 90.

אין המערכת אחראית להחזיר כתבים או דיסקים.

ד"ת בדפים **בכת"י** ברור מתקבלים עד יום א' בלבד.

בדיסק ובמייל יש להעביר עד יום ג' בלילה.

לקבלת הגליון בדוא"ל בקביעות, בכל ערש"ק יש לשלוח

בקשה לכתובת: gal200@neto.bezeqint.net

ברגע האחרון!! לפני שיהיה מאוחר

ארגון משובב נתיבות

מרכז להצלה רוחנית

057-3133330

057-3102044/8/9

057-3140000

תכנית "שמח תשמח" הלוואות בפריסה של 200 תשלומים

לפרטים: הרב א. ארנפרוינד 050-4150605

למען עתיד ילדיך

הקופה שגדולי הדור סומכים וממליצים עליה

תורמים לעניי העיר ורואים ישועות

